

דגשים לבתי הספר היסודיים לציון ימי התקומה - תשפ"ו

דבר מנהלת האגף לחינוך יסודי

גם בחודשים אלו, אנו מתמודדים עם מציאות ביטחונית מורכבת, במלחמה שעדיין נמשכת. ימי התקומה השנה מצוינים בתוך ימי המלחמה, ומציפים את כולנו, צוות חינוכי ותלמידים, במגוון מחשבות ורגשות מורכבים בהם, לצד כבוד, אהבה, הוקרה וגעגוע, נוכחים גם הצער, התסכול, הכאב, הכעס והפחד. מדי שנה ימי הציון והמועדים שבין חג הפסח ליום האחדות מהווים רצף של זיכרון שמתחיל לאחר חג הפסח ומסתיים ביום האחדות. ימים אלו מהווים רצף חינוכי וערכי.

מערכת החינוך מבקשת להפוך את ימי הלאום לרצף חינוכי השוזר מגוון ערכים חברתיים, אישיים, קהילתיים ולאומיים, הנעים בין שמחה לעצב, בין שואה לגבורה, בין שבר לתקומה. בידינו האחריות המקצועית לנקוט בפעולות הנצחה והוקרה חינוכיות רגישות אשר יאפשרו לתלמידים לחוות את יום הזיכרון באופן מוגן ותואם גיל ותוכן בבתי הספר היסודיים.

ייתכן שיהיו תלמידים ואנשי צוות שיביעו מצוקה או קושי לעסוק בתכנים אילו בעת הזו, חשוב לשוחח עמם, להקשיב להם, להביע הבנה לקושי ולהזכיר להם שאנחנו יחד כעת במרחב מוגן ובטוח. ניתן להיעזר ביועצת בית הספר, בפסיכולוגית של המוסד החינוכי מטעם השפ"ח ובצוות החברתי בבית הספר, בבחירת התכנים ובהנגשתם.

צוותי חינוך יקרים, אנא זכרו, מופקדת בידיכם משימה לא פשוטה בתקופה לא פשוטה. חשוב להיעזר ולשתף בהתמודדויות ולא להישאר לבד, לפנות לאנשי המקצוע ולהיעזר בהם.

להלן דגשים לשיח רגשי ולהתנהלות המותאמת לגיל בית הספר היסודי:

- חשוב לתת מקום בכל למידה (שיח וטקס) למסרים של תקווה וחוסן. לתת במה לכוחות החברתיים שעולים בימים אילו בעוצמה רבה – להדגיש את כוחה של השייכות, האחדות והמשמעות ותרומתן למדינה ולחברה הישראלית, וכוחה של החברה הישראלית להתמודד יחד עם מורכבות התקופה.
- חשוב להפעיל שיקול דעת, האם מתאים לקיים טקס בית ספרי ולהביא בחשבון שיקולים כמו: אילו שכבות גיל ישתתפו בטקס; התאמת תוכני הטקס ליכולתם לצרכיהם ולמאפייני הגיל של התלמידים; המצב האישי והמשפחתי ומידת המעורבות של כל תלמידה ותלמיד במעגלי הפגיעות והחשיפה השונים. חשוב להיות קשובים ורגישים לצורכיהם הפרטניים של כל אחת ואחד מהתלמידים, ולדייק את המענה הנכון להם.
- טרום הטקסים חשוב לנהל שיח מקדים ורגיש על אודות משמעות הימים והטקסים המתקיימים בהם. חשוב לתאר מראש את הצפוי בהם, ולהיות ערניים לתגובות התלמידים. במידה שהשיח הכיתתי יביא להצפה רגשית של תלמידים נקשיב להם, נביע הבנה לתחושותיהם, נשהה עמם ובסופו של דבר נעודד אותם לראות מה בכוחם לעשות כדי להתמודד ואולי אף לקחת חלק בטקסים, בשירה בכתיבה או ביצירה מותאמת.
- מומלץ ליידע ולשתף את הורי הכיתה בחשיבה הנעשית בבית הספר אודות קיום הטקסים והתכנים המועברים והתאמתם למאפייני הגיל היסודי ולעת הזו, עוד טרם השיח המקדים בכיתה, ולהזמין את ההורים להיוועץ בצוות החינוכי והטיפולי במידת הצורך.

- על פי שיקול הדעת ובהתאם למידת פגיעות הקהילה, ניתן לחשוב על הפרדה גילית בטקסים המתנהלים בין כיתות היסוד הנמוכות לכיתות היסוד הגבוהות. בכיתות א-ג אפשר לקיים טקסים כיתתיים, ובכיתות ד-ו טקס משותף.
- חשוב שלא לכפות השתתפות בשיח ובטקסים על תלמידים המבקשים להימנע ממנו.
- במידה שאחד התלמידים מעוניין לשתף בסיפור אישי, הקשור בימי התקומה, חשוב לקיים הכנה עם התלמיד ומשפחתו.
- חשוב לשים לב לתפאורה הנבחרת לטקסים, יש להימנע מתמונות מלחמה, מתמונות חיילים פצועים והלוויות. חשוב ליצור מרחב מכבד בו דגלי ישראל, סמלי המדינה וניתן להוסיף ציורי ויצירות ילדי בית הספר. ככלל ישנה חשיבות לשיח הרגשי ועיסוק בתכנים העולים מהתלמידים והימנעות מחשיפה לתמונות ומידע שעשוי להציף.
- במהלך השיח והלמידה, כמו גם בטקסים, יכולות להיות תגובות רגשיות שונות של תלמידים שמקורן במבוכה, מצוקה או כאב. חשוב להביע הבנה, להיות קרובים לתלמידי הכיתה שלנו, לתמוך בתלמידים ולעמוד לצידם בטקסים זמינים לסייע להם ברגעי בכי, כעס, מבוכה או צחוק. לאחר ובמהלך הלמידה והשיח הרגשי חברתי, ככל שהדבר מתאפשר חשוב לזמן לתלמידים מרחבי יצירה ומשחק להבעת רגשותיהם.